

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII, Conti-utca 4.

Aci sunt a să trimitte tot
felul de scrisori, cereri și
bani. Tot aci să primese
anunțuri cu prețurile cele
mai moderate.

Un număr 8 filieri.

ADEVÉRUL

ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN UNGARIA

Foale pentru poporul muncitor român.

Redactată de un comitet.

Apare în fiecare Vineri.

Ne facem datoria!

— *Leția dată unui deputat guvernamental.* —

Cuvântul de ordine dat de partidul nostru socialdemocrat, după închiderea parlamentului, — a fost, ca să plătim cu aceeași monedă partidului guvernamental, să-i răspundem cu dinte pentru dinte, ochi pentru ochi — la toate ticăloșiile și fără de legile sale. Că precum la aleșii poporului — deputații guvernamentali au pus piedeci ca să vorbească în Casa țării — așa să-i împiedecăm și noi acum, să vorbească înaintea poporului. Să cerem socoteală dela toți mamelucii partidului guvernamental al muncii, pentru călcările de legi, pentru confiscarea dreptului de întrunire, pentru prigonirea presei și vărsarea de sânge de popor.

Și ori când s'a ivit prilejul, tovarășii noștri unguri și-au făcut datoria, ascultând de acest cuvânt de ordine.

Iată că acum a venit și rândul nostru, a tovarășilor noștri români, să-și facă datoria administrând o lecție zdravănă, bine simțită unui deputat guvernamental.

E vorbă de bălbăitul Farkas Pál din banda lui Tisza, care avuse curajul să vie Dumineca trecută la Orăștie, ca să dea seama alegătorilor „săi“ despre „activitatea sa parlamentară“. Adică de curaj, nu prea poate fi vorbă, căci ar fi vorbit atunci, sub cerul liber, în fața poporului. Dânsul însă a preferat să vorbească într-o sală închisă, departe de sgomotul străzii și de vuietul mulțimei. Cu arcanul au fost aduși slujbașii statului, funcționarii dela bănci, în totul vre-o optzeci de indivizi — ca foile guvernamentale să poată scrie a doua zi, că deputatul guvernamental Farkas Pál, și-a ținut în regulă darea sa de seamă în fața unei mari mulțimi de alegători.

Nu i-a succes această. Căci cum s'a corborât din tren și a intrat cu trăsura în oraș slugoiul lui Tisza, Farkas Wolff a și primit primul avertisment, primul semnal — de ceia

ce îi se pregătește. O ploaie de pietre și ouă clocite a căzut asupra sa, asupra căpitanului orașului și a cucoanelor ce-i însoțiră. Iar mai târziu, în sala hotelului „Transilvania“, ce chin și ce tortură pe capul bietului Farkas-Wolff! Cum tremura dânsul, văzând că-și face intrare 400 cetățeni voinici din Orăștie, hotărâți să-l ție pe scurt, pe cavalerul guvernamental.

La fiecă cuvânt ce pronunța, fu întrerupt mereu de strigătele de: *Abzug*, Banditul, trădătorule, slugă vândută, nemernicule!

Și prăpăditul de el, nici nu mai știa cum s'o înceapă, cum s'o isprăvească. Poliția rugă pe tovarășii noștri să înceteze cu vociferările și intreruperile, și că cine are ceva de vorbit îi se va da cuvântul. Dar poliția e tot atât de ticăloasă, de înșelătoare ca și deputații aleși de ea. A lăsat pe tovarășul nostru *George Nistor* să ia loc la tribuna vorbitorilor. Dar acolo în loc să-l lase să vorbească a fost arestat. Tot așa a făcut și cu tov. *Ioan Crețu* și *Ioan Flueraș* (Budapesta). Dar mulțimea presentă în sală, bravii noștri tovarășii zidari din Orăștie, sub conducerea tovarășilor *Herta* și *Cizer* (Budapesta), s'au împotrivit cu energie acestor arestări. Au strigat polițiștilor și jandarmilor să se astâmpere, că de nu capătă bătaie. Și a lipsit puțin ca să se producă o încăierare. Grație tactului tov. *Herta* și *Cizer*, aflați în fruntea mulțimei — s'a înlăturat o vărsare de sânge.

Adunarea a luat iute sfârșit, fără ca să se poată vota cuvenita rezoluțiune. Farkas Pál se făcuse mic cât un purece.

Afară în stradă însă se adunase mult popor. Știrea că trei dintre tovarășii au fost duși la poliție, a întărâtat cumplit mulțimea. Și era gata să devasteze întreg orașul, dacă n'ar fi căpătat satisfacție dela poliție. S'a format un convoiu împunător de peste o mie de orăștieni, care s'a îndreptat spre localul poliției. Acolo o deputațiune a cerut imediată eliberare a tovarășilor deținuți, căci altfel nu garantează de siguranța și ordinea

în oraș. Și polițiștii, pe cât de obraznici și provocatori erau înainte, pe atât de fricoși și domoliți deveniseră când văzură ce-i așteaptă afară, un norod de revoltați. De aceia au făcut-o scurt, au luat interogatorul celor trei tovarășii arestați și i-au pus apoi în libertate.

Când tovarășii eliberați, au apărut în stradă, în fața mulțimei, a fost o însuflețire de nedescris. Au fost purtați în triumf din stradă în stradă.

Și de data aceasta, naționaliștii români au avut o ținută blamabilă. Sub masca pasivității ei își ascund toată inactivitatea lor, toată frica, neputința, trândăvia și tembelismul lor. Nu cutează să facă nici un pas, nici o mișcare, dar se bucură când alții se mișcă contra dușmanului lor. Intâi fac reproșuri tovarășilor noștri, că țin cu *Farkas* și sunt contra lui *Vlad*. Și când li-se dovedește contrarul, ei tac, stau acasă, cu brațele încrucisate. Un avocat naționalist român din Orăștie a refuzat să meargă la poliție să ceară eliberarea tovarășilor arestați, fiindcă a vrut să asiste până la sfârșit la o reprezentație de „*Mozi*“ (cinematograf).

Cum poate fi taxată o asemenea purtare?

Tovarășii noștri din Orăștie, sunt de feliicitat pentru curajul lor, pentru bărbăția lor cetățenească. Îi dorim tot succesul la adunarea poporală ce o vor ținea Duminecă în 28 Iulie, ca poporul român din Orăștie și jur să ajungă la convingere că numai acei partid trebuie să se arate încredere și dragoste care e un partid de muncă, un partid de luptă cinstită și dreaptă pentru binele masselor muncitoare.

Tovarășii! Muncitori!

Răspândiți pretutindeni foaia voastră „Adevărul“, care apără interesele poporului român!

Pelerinii morței.

De: *Ion Minulescu.*

E cărciuma plină de oameni streini ---
De oameni ciudați ce vin de departe,
De unde, ei singuri, să spună nu știu...

— „De unde veniți, pelerini?...
Din care cetate cu porțile sparte ---
Din care pustiu?...“

De unde veniți, pelerini?...
De unde veniți cu sandalele rupte,
Cu hainele sdrențe și fețele supte
Și albe, de par'că

Vă temeți ca pumnul, de care fugiți,
Să nu vă ajungă și iar să vă 'ntoarcă
În țara în care n'ati vrut să trăiți...
Cu ochii albaștri, ca-albastrul senini,
De unde veniți, pelerini?...“

Ei tac...
Să răspundă niciunul nu vrea;
Iar cărciuma pare o criptă, și 'n ea
Ciudații streini cu sandalele rupte,
Cu hainele sdrențe și fețele supte,

Cu brațele goale și umerii goi,
Își trec dela unul la altul paharul,
Și 'n flacăra scurtă. ce-o scapără-amnarul,
Par niște strigoi...

— „Ciudate ființe, bizari pelerini,
Cu ochii albaștri, ca-albastrul senini,
Spre care cetate pornirăți --- armată
De oameni cu cranii și mâini de schelete,
Cu fețele albe ca albul perete,
Și gura 'ncelestată?...“

Ei tac...
Să răspundă niciunul nu vrea...
Pe cer o lumină s'aprinde, și-o stea
Coboară și 'n sute de stele se 'mparte...

Și 'n clipa aceea, tăcuții strigoi
Se scoală grămadă, ca 'n ziua de-apoi,
Și pleacă cu toți mai departe...

VOLTAIRE.

AVENTURA INDIANĂ.

Pithagora, cât a stat în India, a învățat, după cum știe toată lumea, la școala gimnosopiților, limba dobitoacelor și a plantelor, Plimbându-se într-o zi pe o câmpie aproape de țărmul mării auzi aceste vorbe:

— Cât de nenorocită sunt că m'am născut iarbă; de-abea am crescut de două degete și un monstru nesățios, un dobitoc îngrozitor, mă calcă în picioare; gura lui e îndemnată cu un rând de săbii ascuțite, cu care

mă tae, mă sfășie și mă înghite; oamenii îi zic monstrului oae; și nu cred să mai fie pe lume o mai blestemată făptură.

Pytagora făcu câțiva pași și pe o stâncă găsi o stridie întredeschisă. El nu cunoștea minunata lege, care ne oprește să mâncăm animale asemenea nouă; și cât p'aci era să dea pe gât stridia, dacă n'ar fi rostit aceste vorbe înduioșătoare:

— O! natură! Cât de fericită-i iarba, care ca și mine e opera ta; după ce-o cosește, ea renaște, e nemuritoare; pe când noi, sărmanele stridii, zadarnic suntem apărute de două pavăze; ticăloși ne mănâncă cu zecile la masă, și s'a mântuit cu viața! A cui soartă e mai îngrozitoare decât a stridiilor? — și cât de sălbateci sunt oamenii!

Pytagora tresări; simți grozăvia crimei pe care era s'o săvârșească; plângând ceru ertare stridei și o puse binișor pe stâncă.

Cum gândea el adânc la pățania asta, în drumul său spre oraș, văzu păianjeni mănâcând muște, rândunele mănâcând păianjeni și ulii mănâcând rândunele. Ei nu sunt filosofi, își zise el, Pitagora intrând în târg fu ghionțit, izbit și trântit jos, de o mulțime de ticăloși și de ticăloase, cari alergau strigând:

Viața politică și socială.

IN ȚARĂ.

Contele Tisza se apără.

Președintele Camerei, groful Tisza Pista, trebuia ca și ceilalți deputați, să se înfățișeze alegătorilor, pentru a-și desvolta darea de seamă asupra activității sale parlamentare. Știind însă cât e de iubit în țară, a crezut mai nimerit, pentru mai mare siguranță a pielei sale, a vieții sale — să vorbească alegătorilor săi din Arad, tocmai din palatul sau dela Geszt... printr-o „scrisoare deschisă“, Scrisoarea aceasta îl scutește să mai vie în contact nemijlocit cu poporul, și astfel el scapă însă odată de mânia mulțimei. Publicată în toate foile guvernamentale, scrisoarea aceasta chilometrică, ceareă să senze și să îndreptățească toate mârșăviile autorului ei, în calitate de președinte al Dietei. Dar încercare zadarnică. Căci criminalul dovedit că a săvârșit moarte de om, poate fi însoțit de cel mai isteț avocat — nu va reuși niciodată ca să convingă pe judecători și lumea întreagă că e nevinovat — și prin urmare trebuie să-și capete osânda. Așa și cu groful Tisza. De geaba mai face pe avocatul său propriu. Nimenea nu-l mai crede pe cuvânt, căci numai faptele sale rămân în picioare, sunt vii și de neuitat.

Slovacii contra guvernului.

Membrii consiliului județian din comitatul Liptoszentmiklós de naționalitate slovacă au prezentat un proiect de rezoluțiune la ședința consiliului județian, în care condamnă faptele mizerabile ale guvernului, și cer votul universal ca singura garanție ca pe viitor să nu se mai poată face astfel de încălcări de constituție. Din proiectul de rezoluțiune extragem câteva pasagii ca să se vadă că există și naționaliști cinstiți, nu numai pungăși.

„Consiliul județian constată cu indignare, că majoritatea din parlament și șeful ei care stă în scaunul prezidențial au violat constituția și cazul e fără pereche în istoria parlamentară. Consiliul județian își exprimă indignarea și protestează cu ultima energie împotriva propagandei de nerespectare a legilor ce se face de sus în jos... Aceasta încălcarea de constituție e urmarea firească a multor călcări de lege nepedepsite, pe care le-au săvârșit guvernele din toate timpurile împotriva cetățenilor de altă naționalitate ai acestei țări, și împotriva claselor fără drepturi politice... E constatat că cu dreptul de vot strîmt și corupt de astăzi, parlamentul nu poate reprezenta interesele poporului, și nu are nici puterea de a îndepărta atentatele împotriva parlamentarismului și a consti-

tuției. Consiliul județian cere ca pe ruinele constituției de azi, să se înfăptuiască cât mai îngrabă reforma curată și dreaptă a votului universal egal direct și secret.

Așa procedează și astfel de lucruri cer slovacii. Ce fac însă românii naționaliști din consiliile județiane, că doar sunt o mulțime? În loc de politica bărbătească, sinceră față de popor, politica pe care o urmează conducătorii tuturor claselor demostenite ale țării, fac politica de lingușala, trădează interesele sfinte ale poporului românesc, ca să se aibă bine cu Tisza și cu oligarhia maghiară, pe care de ochii lumii îi injură prin gazete, dar de fapt se pupă în bot cu ei. Consilierii județieni, fac ochi dulci comitetului național, și așteaptă protecția lui ca să-i bage în slujbe grase.

Și naționaliștii români au încă nerușinarea să spună, că sunt luptători sinceri ai cauzei poporului. Sunt ei urmașii politice de liberare și ridicare a poporului românesc, pe care a început-o Horia Iancu și Androne? O stirpitori politice? Vouă vi-se potrivește de minune versurile lui Eminescu care zice:

Voi sunteți urmașii Romei?

[niște rei și niște oameni]

E rușine omenirei să vă zică vouă

[oameni?]

IN STRĂINĂTATE.

Și în Anglia se lărgeste dreptul de vot.

În același timp cu Italia, Franța și Anglia e pe cale să capătă un nou sistem de vot, prin care se mărește numărul alegătorilor. Și deși în-aceste țări, legea electorală e mult mai largă și democrată ca a noastră, de acum, din Ungaria — guvernării numitelor state au recunoscut că legea în chestie nu-i destul de dreaptă pentru mulți cetățeni și trebuie reformată.

Numai în Ungaria, trebuie să se verse mai întâi sânge pe străzile Capitalei — ca să se miște guvernării țării pentru o reformă electorală.

Încă din 1832, toate guvernele engleze erau insuflete de gândul să reformeze legea electorală, conform cu nevoile timpurilor. Legea din 1832 a ridicat numărul alegătorilor la 500.000. În anul 1867 această cifră a fost urcată la 2.500.000 alegători, iar în 1884 la aproape 5 milioane. În anul acesta, numărul alegătorilor atinge cifra de 7.984.000. Cum însă dreptul de vot este bazat pe sistemul cenșitar, adică pe avere și cum foarte mulți alegători se bucură de mai multe voturi, având unii câte 20--30 voturi după averea pe care o au — guvernul liberal al lui Asquith, a depus în parlament un proiect de lege, în scopul ca

pe viitor parlamentul să fie oglinda reală a poporului. După acest proiect de lege, dreptul de vot legat de avere va înceta, și cu el și dreptul de vot plural. În viitor, fiecare alegător va avea numai un vot. — Dreptul de vot îl are fiecare cetățean englez, care a implinit vârsta de 21 ani, și care a locuit șesă luni în circumscripția în care dorește să voteze. Noua reformă electorală va intra în vigoare la 1 Iunie 1914 și va urca numărul alegătorilor la 10 milioane, iar numărul deputaților în parlament va fi de 600.

Ce a hotărât congresul socialdemocrat din România.

Publicăm aci, în rezumat hotărârile luate de congresul socialdemocrat, ținut săptămâna trecută la București.

Tov. dr. Racovski, președintele congresului a citit toate rezoluțiile votate de comisiile speciale asupra diferitelor chestiuni, și cari pe scurt cuprind următoarele.

S'a hotărât, în ceea ce privește organiza-

rea:

Alegerea a doi secretari la comisiunea generală a sindicatelor.

Comisia locală să fie aleasă de o adunare a comitetelor sindicatelor.

Comisia generală să instituiască câte un birou de plasare în fiecare localitate.

Cartea de membru obligatorie să coste 50 bani.

Sindicatelor vor plăti comisiei generale o cotă de 10 la sută din venitul cotizațiilor.

Fiecare sindicat să contribuie la cercul tineretului cu o cotă lunară de minimum 2 lei.

În privința organizației „Tineretul muncitor“ s'a hotărât înființarea la București a unui comitet central care va da directiva organizațiilor din toată țara.

Se admite în principiu apariția ziarului „România Muncitoare“ de trei ori pe săptămâna cu un abonament de 10 lei anual, începând din Septembrie a. c.

Tot în principiu se admite apariția unei reviste lunare.

Înființarea unei școale de propagandă.

Cercul de editură va avea un secretar permanent.

Se hotărăște în principiu editarea unui buletin de propagandă pentru organizațiile de breaslă.

O foaie specială pentru regiunea petroliferă.

Publicarea unei broșuri care să explice și să comenteze legea meseriilor.

Vărsămintele cotelor de către cluburile socialdemocrate și sindicate se vor face la centru odată pe lună, iar casierii centrali vor publica în ziar dări de seamă lunare.

Cu privire la centralizarea fondurilor se admite ca ele să fie administrate, la centru conform unui regulament special ce urmează a se alcătui.

Nu se va ține în cassele sindicatelor o sumă mai mare de cât cea îngăduită de stat.

Sindicatelor vor trimite fondurile uniunii de breaslă, iar cele cari n'au uniuni, direct comisiei generale.

Abonamentul la ziarul „România Muncitoare“ e obligator pentru toți membrii sindicatelor și ai partidului.

La congresele uniunilor sindicale va lua parte de drept câte un membru din comitetele sindicatelor.

Pe viitor nu se vor mai ține congrese comune, ci deosebit: unul al sindicatelor și unul al partidului.

Pentru rezolvirea chestiunii caselor de ajutor de pe lângă sindicate, se alege o comisiune.

Tov. dr. Racovski susține că nu trebuie să se dea un caracter de mutualitate, accesor case, deoarece sindicatele sunt organi-

--- Bine le-a făcut, bine le-a făcut, au meritat-o!

--- Cine? Ce? zise Pitagora, sculându-se; dar oamenii alergau tot înainte zicând: „Ce veseli suntem c'o să-i pue la foc!“ Pitagora crezu că vorbesc de linte sau de alte legume. Nici decum. Era vorba de doi sărmani Indieni. De bună seamă sunt doi mari filosofi, căroră li s'o fi urât cu viața; și sunt bucuroși să renască sub un alt chip; e plăcut să-ți schimbi casa, deși rămâi tot rău așezat; gusturile nu se discută.

Înainte cu muțimea până în piața publică; acolo văzu un rug mare, aprins, și în fața rugului o bancă, numită tribunal, pe care stăteau judecătorii.

Toți judecătorii țineau în mână câte o coadă de vacă și pe cap aveau o pălărie, care semăna îndoma cu urechile aceluși animal, care odinioară l-a purtat pe Silene când s'a întors cu Bacus acasă, după ce a trecut cu piciorul marea Rosie și după ce a oprit soarele și luna, — cum se povestește în Orfice.

Printre judecători era un om cum se cade, pe care îl cunoștea foarte bine Pitagora.

Înțeleptul din India îl lămurii pe înțeleptul

din Samos ce vrea să zică serbarea pe care era s'o dea poporului indian.

--- Cei doi Indieni n'au poftă să fie arși; dar severii mei confracți i-au osândit la moarte, pe unul, fiindcă a spus că substanța lui Xaca nu e subststanța lui Bramă; și pe celalt, fiindcă a presupus că ai putea să-ți plăci Dumnezeirii prin virtute, fără să-ți o coadă de vacă în mână când îți dai sufletul; pentru că, zicea el, poți fi virtuos oricând, — dar nu putem găsi în totdeauna o vacă tocmai când ne trebuie. Cucernicele târgovețe a fost atât de spăimântate de aceste două păreri eretice, în cât n'au dat răgaz judecătorilor până n'au rostit pedeapsa împotriva nenorociților.

Pitagora înțelese că făpturile pământene, dela iarbă până la om, au multe pricini de durere. Izbuti cu toate acestea să-i înduplece pe judecători și chiar pe femeile cele cucernice, — lucru ce s'a întâmplat numai de data asta.

Pe urmă merse la Crotona să propovăduiască toleranța religioasă; dar un bigot intolerant i-a dat foc la casă. Și așa a fost ars el, care a scos din slăcări doi Indieni: fugă cine poate!

țiuini de luptă și deci trebuie ca ele să aibă case de rezistență bine pregătite.

Sub această formă casele sindicale vor scăpa de prevederile legii meseriilor.

Propaganda antimilitaristă se va face conform rezoluțiunii conferinței socialiste de la Galați, deci conform statutului și programului partidului socialdemocrat, astfel ca să nu treacă unele limite și a compromite mișcarea.

Se desaproabă pornirea unor dintre muncitori — de altminteri totdeauna combătută — de a se sustrage serviciului militar. dezertând.

La raportul tacticii se adaugă, că se admite unitatea de acțiune pentru mișcarea socialistă și pentru cea sindicalistă, dar rămâne bine stabilită autonomia fiecăreia din aceste organizații.

În privința legii meseriilor, se va căuta ca la toamnă să se prezinte parlamentului o petițiune acoperită de mii de semnături, iar până atunci să se facă o propagandă întinsă pentru pregătirea spiritelor în acest sens.

Cu privire la raportul acestei legi, partidul menține hotărârea sa de a lupta pentru înlăturarea părții I-a privitoare la organizarea breslelor, și pentru modificarea părții privitoare la asigurări, potrivit cu interesele muncitorimei.

În chestiunea clădirii Casei poporului tov. dr. Racovski spune că cu chiriile plătite de mișcare, s'ar putea amortiza un împrumut care ar servi la întemeierea acestei instituții.

Suma adunată până acum în acest scop e de 18.000 lei. D-sa propune și se deschide în sală o listă specială de subscripție pe care se subscrie în timp de o oră peste 12.000 lei, subscriindu-se sume între 20 și 5.000 lei.

Fiecare organizație din provincie va da în acest scop și câte o serbare.

În ce privește chestiunea mașinismului pusă la congres de organizația din Brăila, congresul hotărăște alegerea unei comisii care să facă cunoscută guvernului situațiunea precară creată unui număr de aproape 8.000 muncitori din acel port prin introducerea mașinilor elevatoare, intervenind ca guvernul să dea o soluție în ce privește utilizarea acestor muncitori.

— În chestiunea agrară partidul va lucra conform programului său.

Cu privire la scumpirea traiului partidul și comisia generală a sindicatelor va redacta un manifest prin care va lămuri cauzele scumpirii și soluțiile ce au pentru îmbunătățirea traiului muncitorimei.

Socialiștii din România și Votul universal.

În chestia votului universal, și-a dezvoltat raportul tov. Toma Dragu, după care congresul a votat următoarea rezoluție:

Partidul socialdemocrat și uniunea sindicatelor din România, întrunite în al II-lea al lor congres.

Având în vedere că dezrobirea treptată și integrală a proletariatului se va înfăptui pe două căi: lupta pe tărîmul economic, dusă paralel cu lupta politică;

Având în vedere că proletariatul nu va putea lupta pe tărîmul politic, pentru dezrobirea lui, decât dacă va fi înarmat cu acel drept de a-și exprima, neprecupețit și liber, întreaga lui voință în alegeri.

Având în vedere că singurul mijloc prin care masele proletare își pot manifesta voința lor întreagă este: votul universal, egal și secret, cu reprezentarea proporțională;

Considerând că partidele politice burgheze din România, declarându-se pentru o reformă electorală, recunosc implicit falimentul regimului cenzitar oligarhic;

Având în vedere însă, că reformele electorale propuse de partidele noastre de guvernământ nu au un caracter democratic și nu sunt destinate să aducă vre-o schimbare în moravurile politice ale țării;

Că dacă, în adevăr, vre-unul din acele

partide ar vrea reforma electorală democratică, ar sta alături de partidul socialdemocrat, singurul care luptă pentru realizarea votului universal egal, direct și secret;

Având în vedere că puternice interese de clasă ale proletariatului român — și anume acela că numai prin cucerirea puterii politice proletariatul va putea realiza acel minimum de reforme fără de cari doborîrea desăvârșită a exploatării capitaliste nu va fi posibilă; și că, fără participarea proletariatului la lupta politică, însăși izbînda în luptele economice zilnice ce duce împotriva patronatului ar fi periclitată — reclamă realizarea imediată a reformei votului universal;

Având în vedere că fără dreptul de vot nelimitat, poporul va continua a rămîne de fapt în afară de lege, cu toate libertățile ce i-au fost acordate prin Constituție, neavînd posibilitatea de a controla organele însărcinate cu aplicarea legilor; că prin urmare, fără votul universal, nu poate fi vorba de o libertate reală pentru popor, nici de democrație în țara noastră;

Având în vedere, că pe lângă interese de clasă capitale ale proletariatului, un interes național reclamă acordarea dreptului de vot tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de rasă, de religie și de sex; faptul că nu vom putea avea o conștiință națională în stat cîtă vreme grosul națiunii va fi ținut în afară de sfera drepturilor, impunându-i-se numai datorii;

Având în vedere că prin introducerea votului universal integral s'ar curma, în parte, și nedreptatea strigătoare ce se face de oligarhia noastră cetățenilor români de origine israelită și de alte origini, — înlezîndu-se astfel evoluția normală a statului nostru;

Propunem congresului:

Declararea votului universal ca fiind o reformă imediată, pentru realizarea căreia partidul socialdemocrat și sindicatele din România trebuie să lupte din răsputeri;

Cerem, ca mijloc pentru izbînda acestei lupte, în afară de cele admise de congres cu privire la tactica socialistă: Constituirea unei comisii permanente, comisia votului universal, compus din 5 membri; care va trebui să facă o întinsă propagandă, prin scris (broșuri, manifeste, ziare); și prin grai (întruniri, manifestații, demersuri pe lângă autorități) și să ia inițiativa tuturor mijloacelor destinate să ducă la cucerirea votului universal. Comisiunea votului universal va lucra, fără îndoială, în înțelegere și cu aprobarea comitetului executiv al partidului.

Tov. dr. Racovski propune ca rezoluția să fie acceptată fără discuție. Se admite, cu modificarea că se suprimă din rezoluție obligativitatea votului.

Cuvîntările ținute de delegații socialiștilor unguri și români din Ungaria.

În ziua întâi a congresului din București, tov. Ioan Crețu, sosit din Orăștie, ca delegat al socialdemocrației române din Ungaria, luînd cuvîntul a salutat pe congresiști în numele socialiștilor „din țara absolutismului ungar”. A vorbit apoi despre eroica luptă a proletariatului din Ungaria pentru reformele sociale și în special pentru votul universal menite a ajuta desrobirea muncitorilor. Dă ca pildă socialiștilor din România, spiritul de solidaritate și puterea de sacrificii și de muncă ce caracterizează mișcarea socialiștilor din Ungaria.

Tov. Crețu a demascat apoi pe naționaliștii români din Ungaria, cari au dezertat dela lupta democratică, făcînd ochii dulci guvernului. Încheiînd, — dorește izbînda deplină mișcărilor de desrobire din țara românească.

Tov. Buchinger, delegatul partidului socialdemocrat ungar, sosind de abia în ziua a doua a congresului, a luat atunci cuvîntul. După ce a salutat pe congresiști — a

descriș pe larg cum se prezintă actualmente mișcarea socialdemocrată din Ungaria, greutățile și neajunsurile cu care are de luptat. Ocupîndu-se și de chestia țărănească în Ungaria a arătat marea asemănare ce există între mizeria țărănimei din Ungaria cu cea din România, precum și între lăcomia și exploatarea oligarhiei maghiare cu lăcomia și exploatarea boierilor din țara românească.

Terminînd tov. Buchinger, — se scoală tov. Toma Dragu și propune congresului să voteze o moțiune prin care se blamează politica de tiranie și represiune a guvernului ungar, și se infierează ținuta partidului naționalist român, care prin pasivitatea sa sprijină indirect ticăloșiile guvernului Lukács-Tisza.

CRONICA.

Iniințarea episcopiei greco-catolice maghiare, hotărâtă de Papa, rege și guvern — a provocat mare amărăciune în cercurile naționaliștilor români. Ziarele lor fac mare vîlvă în jurul acestei chestiuni, arătînd că prin noua episcopie se ermărește maghiarizarea credincioșilor gr.-cat. români. Care e părerea noastră, a socialiștilor, asupra episcopiei maghiare? Aceia, pe care a publicat-o organul partidului nostru „Népszava” și a cărei traducere o dăm aci: În Hajdudorog, va fi o nouă episcopie. Cică gr. cat. de limbă maghiară, cer, ca să se poată ruga la Dumnezeu în limba maghiară. O fi! Multe însă mai are poporul: să fie mai mică darea, să fie mai multe școli, învățători, medici, spitale, să fie mai bune drumurile, mai cum se cade și mai omenește să fie slujbașii statului. Dar guvernul a ținut seamă numai de cererea unei noi episcopii, celalte cereri și dorinți mai pot să aștepte. Lucrul principal este, că va fi mai mult cu un episcop, cu un vot guvernamental mai mult în Casa magnaților. Pot dar fi fericiți cei 146.478 cetățeni gr.-catolici de limba maghiară.

Cît privește gr.-catolici români, ar putea cu succes să se împotrivescă noii episcopii maghiare — dacă s'ar folosi de toate mijloacele de luptă, rupînd cu tăcerea și pasivitatea lor.

— Cum se învață în școlile confesionale, subvenționate de stat? Ne-o spune inspectorul școlar al comitatului Arad, care la finele anului a inspectat 168 de școli, în cari spune că a găsit o stare de plîns. Dînsul va trimete un raport ministrului de culte, că învățătorii Petre Herba și Constanța Muntean din Körösbökény, Toma Sirta din Monor, Dumitru Ciorogar din Piatra Murășului, Ilie Cristea din Hoszuaszó, neglijează într'un mod scandalos învățămîntul copiilor. Școala din Hoszuaszó amenință să se dărîme.

În comuna Tolei a găsit școala goală învățătorul de o jumătate de an nu mai învață copii. Locuitorii din comuna Brekes au făcut petiție la Minister ca prin subvenția statului să se înființeze școală ungurească că vîd că copii lor nu învață nimic în școala românească.

Trist tablou. Nu spunem că inspectorul nu va fi condus și de șovinism, dar dacă numai trei sferturi ar fi adevărat din cele spuse, și atunci presa naționalistă nu mai are nici un drept să asurzească lumea cu strigătul că biserica susține școala. Eată cum susține biserica școala, de altfel nici nu e de mirare când bietul învățător trebuie să tragă clopotele la biserică, să ție isonul popii la botez, nuntă și înmormîntare, să citească căzania și să cânte apostoli, când să-i mai rămîna bietului învățător timp să mai învețe și copii? Iar statul dacă știe să pretindă ca învățătorii să-și facă datoria, să știe să-i și plătească. Cu subvenția care variază între 400--800 de coroane, nu și-a câștigat încă dreptul să poruncească. Și ce e mai principal dacă susține o școală să nu forțeze copii să învețe o limbă pe care

nu o pricep, cu un cuvânt să nu fie șovinist. Dar firește, astea în zadar cerem acum, numai după ce se va câștiga reforma votului universal, și vor intra în parlament aleșii adevărați ai poporului, cari vor forța guvernele să dea școli gratis poporului și învățământ copiilor în limba mamei lor atunci se va înfăptui toate astea. Până atunci însă copii poporului român se vor chinui și pe mai departe în școlile confessionale spre paguba poporului, și spre bucuria popilor, cărora le place ca turma să creadă orbește în păstor.

— **Cum mor ocnarii.** In minele de cărbuni din Denaby (Anglia) s'a produs dăunăzi exploziuni înfricoșitoare, cari fură auzite la o depărtare de patru kilometri. In mină se aflau 166 lucrători. Echipetele de salvare, au înfruntat moartea în opera lor de ajutor, pentru acei cari se găseau la o mare adâncime sub pământ. Până acum au fost scoase 80 cadavre oribil mutilate. Focul continuă în mină. Doi ocnarii, inspectorul și administratorul minei, cari au voit să salveze pe ceilalți ocnarii, s'au asfixiat în timp ce coborâră în mină.

— **Contra locuințelor scumpe.** In toate orașele mari și mai ales în Capitalele fiecărei țări, la Budapesta, ca și la Viena, București, Sofia, sau Berlin, Paris, în cei cinci ani din urmă s'au urcat nebuște chirii locuințelor, așa că lucrătorul care de abia își poate duce viața de azi pe mâne, cu plata lui mică, mai ales când are o familie numeroasă, chiria îi este o grea povară, și-l aduce deseori într-o stare de desnădejte. Un caz vrednic de amintit, s'a întâmplat săptămâna trecută la Sofia, Capitala Bulgariei. Acolo 3200 locuitori, din cei mai loviți de criza de locuințe și cari au rămas aproape fără adăpost, au pus stăpânire pe un loc întins, afară de oraș, ce aparține comunei și l'au parcelat frățeste. Lovitura fusese pregătită de mult de un comitet de acțiune, față de care toți cei 3200 locuitori — s'au angajat prin jurământ și declarație scrisă de a nu lipsi nici unul în ziua și la ora hotărâtă pentru luarea în posesiune cu forță a pământului. Cu toții s'au înțeles ca să nu poarte asupra lor nici un fel de arme. Comitetul de acțiune a trimis reginei Eleonora a Bulgariei, o telegramă de omagii, iar pe de altă parte a înștiințat autoritățile de faptul împlinit. Când, câteva ore, după aceea, poliția și-a făcut apariția, ea n'a putut decât să constate că nu e vorba de o simplă glumă, ci de o încercare reală pentru organizarea unei colonii comuniste, botezată „Colonia Regina Eleonora“. Reprezentanții autorităților au pus în vedere comitetului de acțiune, că ei nu pot recunoaște această expropriere cu caracter comunist, — dar somațiunea n'a avut nici o urmare. — Se poate că poliția se procedeze mâine mai energic față de acești 3200 de revoltați. Dar cea mai bună rezolvare a acestei chestiuni — e ca primăria din Sofia, să ia măsuri pentru înlăturarea crizei de locuințe. Să urmeze pilda primăriei din Paris care a făcut zilele acestea un împrumut de 200 milioane franci pentru a contribui la zidirea de locuințe ieftine pentru clasa muncitoare.

— **Drapelul foaia naționalistă din Lugoj,** saltă de bucurie, că a avut grija să nu facă reclamă adunării populare din Răcășdia, și că nu s'a făcut vinovat de „greșală“ ce a făcut-o „Românul“ publicând convocarea acestei adunări.

Ce nerușinată bucurie mai e și aceasta. Se grăbește „Drapelul“ din Lugoj, să vestească lumea naționaliste, că a fost ferit de o astfel de greșală. Parcă cine știe ce crimă ar fi fost dacă ar fi vorbit de o adunare la care a luat parte *numai țărani români*. Dar fiindcă „Convocatorul adunării“ n'a purtat „marca partidului național“ — apoi s'a sfârșit totul. Adunarea populară românească — devine astfel o adunare „strădind“ aranjată de „transfugi și speculanți“.

Ar merita palme, directorul „Drapelului“ pentru aceste epitete injurioase ce tolerează să se publice în foaia sa, când el însuși e cu musca pe căciulă, când el însuși e învinuit de chiar membri partidului național — de speculă, *căci cu învoirea sa*, în cercul românesc Sasca a fost ales deputatul guvernamental Baron Duca Geza de Cadar — fără ca partidul naționalist să fie pus contra candidat — deși, în acest cerc — majoritatea e românească, și la toate alegerile a fost ales candidat naționalist. De data asta însă naționaliștii au făcut târg cu guvernamentalii, ajungând izbânda celor din urmă.

„Drapelul“ deci ar face bine să nu vorbească de funie în casa spânzuratului. In rândurile conducătorilor săi să caute transfugi și speculanți.

Știri mărunte.

— *Tov. Buchinger atacat de ziarele liberale din București.* „Viitorul“ organul partidului liberal din România, e tare necăjit pe delegatul partidului socialdemocrat ungar, tov. Buchinger, că la congresul din București a vorbit aspru contra marilor proprietari agrari. După cât știm noi tov. Buchinger n'a făcut decât să pomenească în treacăt de împărțirea proprietății în România, pentru a stabili o asemănare cu situație din Ungaria și a critica numai modul cum e repartizat pământul în țara lui.

— *Ocnarii se organizează.* Ocnarii din băile Tokod și împrejurimi, în număr de peste 700 au ținut Duminecă o adunare și au pus bazele unei organizații de apărare.

— *Herové,* antimilitaristul francez, care în ciuda tuturor prigonirilor, a arătat mereu prin scris și prin viu grai, că armata e o pacoste pentru toate popoarele, — pentru care fapt a fost condamnat la ani de zile de temniță, a fost acum pus în libertate, în urma unui decret de grațiere al președintelui republicii franceze.

— *Pentru alegerea unui nou președinte al Statelor Unite,* duce o companie puternică și partidul socialist, punând candidați separați, pe Debs și Seidel. In toate orașele mari se țin mărețe adunări socialiste, cu sute de mii de ascultători și se face propaganda pentru programul socialist și contra candidaților burghezi Taft, Roosevelt, etc.

— *Manevrele vor avea loc anul acesta între 7 și 12 Septemvrie,* în prezența moștenitorului de tron, arhiducele Francisc Ferdinand, între Békéscsaba, Seghedin și Timișoara.

— *Bombardarea Dardanelor.* Vinerea trecută, opt torpiloare italiene au atacat Dardanelele, dar fără succes. Fortificațiile turcești au răspuns, scufundând două torpiloare și provocând stricăciuni la alte șase.

Activitatea noastră.

Două adunări populare mari, țin tovarășii nostri români, Duminecă în 28 Iulie. Una, — la *Orăștie*, după amiază, 1/2 la 2, unde vor lua cuvântul trimeșii comitetului central român socialist. Au fost invitați la adunare și d-nii dr. Aurel Vlad și Farkas Pál — fostul și actualul deputat al cercului.

A doua adunare va avea loc la *Dolova*, dimineața la 8. Va lua acolo cuvântul între alții, și tov. nostru Traian Novac. Apelăm la toți tovarășii din acele locuri să ia parte la aceste adunări importante.

Cătră muncitorii santierului M. F. T. R. din Orșova. Tovarășii Muncitorii! Cu toții știți cât e de împovărată

munca ce o săvârșiți în acest șantier, muncă care durează câte 13—16 ore pe zi.

Traul, pe zi ce merge se scumpește, iar salariile nu numai că nu cresc, dar adesea sunt știrbite chiar.

Unii dintre colegii D-voastră, înțelegând că altă scăpare nu este, decât în organizație, au și pornit pe calea aceasta de a se organiza.

Însă stăpânilor nu prea le convine purtarea aceasta a „nespălaților de muncitori“, cari cred că pot pretinde o viață mai omenească — de aceea s'au și pus pe lucru, ca să-i nimicească...

Și așa pe ziua de Marți, 2 Iulie c., au venit jandarmii și fără multe complimente, au ridicat pe cinci dintre voi și ducându-i la localul comunei, i-au chinuit cu scop, ca să bage groază în voi, ca pe viitor să nu mai îndrăzniți a vă organiza, iar Magyar Folyam să-și urmeze opera sa de exploatare.

Dacă astăzi colegii D-voastră au fost puși în libertate și dacă chiar șeful santierului a fost nevoit să se ducă la poliție și să declare, că nu are nici o pretenție. Asta se datorește faptului, că vaporul „Imre“ ce se află în reparație generală, are lipsă de brațe muncitorești. Măine însă, când lucrul se va imputina, atunci ei își vor arăta a-ramă pe față. Și voi dacă voiți ca să nu fiți lăsați în voia întâmplării și la bunul plac a celor de sus: căutați și vă organizați cât mai repede, ca să nu vă găsească nepregătiți vremuri mai grele. Prin unirea și solidaritatea voastră veți împiedica orice atac contra voastră. *E. Atanassof.*

„Adevărul“

este singura foaie românească, care apără interesele muncitorimii. Fie-care muncitor român are datoria morală a o abona, ceti și răspândi pretutindeni.

Comitetul.

Bibliografie.

Să cetim și să răspândim broșurile socialiste. Iată broșurile cari se găsesc de vânzare la administrația „Adevărului“. Ele nu trebuie să lipsească din biblioteca nici unui muncitor luminat:

Ce este și ce vrea socialdemocrația	— 10
Să fie lumină! de Vincevski	— 05
Cartea muncitorului	— 10
Întâi Maiu, sărbătoarea Muncii	— 05
Sindicatul Muncitorilor, de dr. C. Racovski	— 15
Spre țărâmul dreptății (poezii), de Neculuță	— 1
Puscărișul, Dezrobirea Muncii, Cântecul Socialiste	— 15
Femeia Muncitorului	— 10
Socialismul și Clasa Muncitoare, de dr. C. Racovski	— 10
Din Regimul Arbitrarului și Lașității, de dr. C. Racovski	— 20
Guvernarea liberală și muncitorii	— 05
Din ideile fundamentale ale socializmului științific, de C. Dobrogeanu-Gherea	— 50
Conceptia materialistă a istoriei, de C. Dobrogeanu-Gherea	— 50
Femeile în revoluția rusă, de dr. Ec. Arbore	— 15
Discursul unui agitator	— 10
Karl Marx, schiță biografică	— 10
Socialism și Libertate, de Jean Jaures	— 25
Patriotism și Socialdemocrație de K. Kautsky	— 30
Anarhism și Socialism, de C. Dobrogeanu-Gherea	— 40
Lupta de clasă, de T. Grigorovici	— 10

Toate aceste broșuri se trimit numai în schimbul costului trimis prin mărci postale sau prin mandat. Comenzile se vor adresa astfel: „Adevărul“, *Budapest, VIII., Conti-utca 4.*

Secțiunea română din Budapesta ține întruniri, conferințe științifice și literare în fiecare Duminecă seara la ora 8. Iar în fiecare Mercuri seara se țin ședințele seminarului liber, în restaurantul Tautner Ferenc în Népszínház-utca Nr. 9.

Redactor-responsabil: **Joan Flueraș**

Tipografia Világosság, societate anonyma, Budapest, VIII., Conti-utca 4.